

Stor potential för rik biologisk i din trädgård!

I ett allt mer exploaterat landskap så får våra trädgårdar allt större betydelse för vår biologiska mångfald

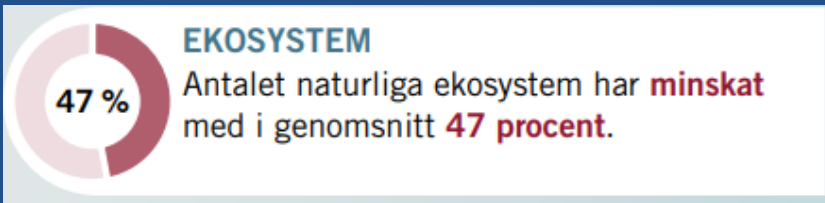
Stor potential! - Sveriges trädgårdar motsvarar tillsammans en yta större än Blekinge län!

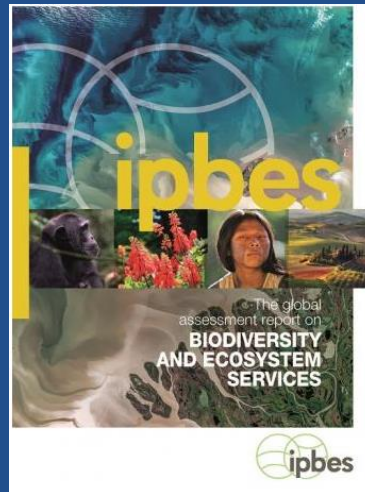
Falkenbergs
kommun

Den biologiska mångfalden hotad!

1 miljon av jordens ca 8 miljoner djur- och växtarter riskerar att utrotas under det kommande seklet.

IPBE Den internationella panelen för biologisk mångfald och ekosystemtjänster (jämförbar med klimatpanelen IPCC) 500 experter från 50 länder

Bestånden av fåglar, däggdjur, groddjur, kräddjur och fiskar har i genomsnitt minskat med 68 % mellan 1970 och 2016

WWF

Sverige:
2 249 arter, drygt 10 % av vår arter är hotade av utrotning.

Negativ trend – antalet rödlistade arter i Sverige har ökat med 11 % sedan 2015.

Fåglar, skalbaggar, fjärilar och mossor visar störst försämring.

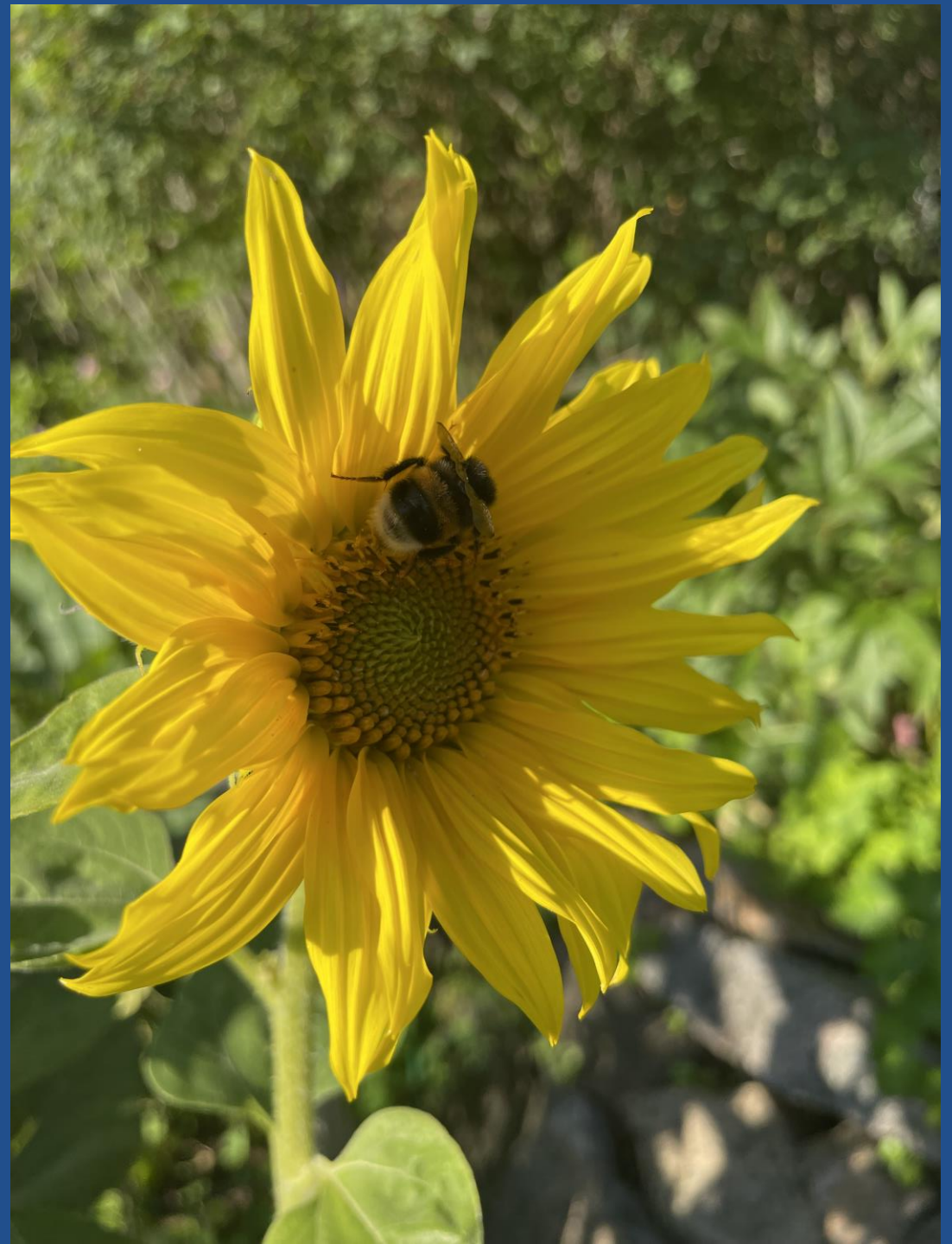
Hur gör man?

Variation ger biologisk mångfald

Skapa många olika "rum" och krypin

Städa inte för mycket

Våga testa!

Gynna pollinerare – humlor, vildbin, blomflugor, skalbaggar mfl

- Blommande växter rika på pollen och/eller nektar
- Blommor hela säsongen. Våren kritisk period – säl
- Glöm inte blommande och bärande buskar och träd – många blommor per ytenhet
- Inhemska växter – som vår inhemska fauna är anpassad till
- Sand – många vildbin gräver sina bon i blottad sand
- Död ved – bomöjligheter för många vildbin

Falkenbergs
kommun

Gräsmattan....

Avsätt en del till äng – där det passar, vilken jordmån?

Insådd, pluggplantor

Robotgräsklippare – ej på natten – igelkottar (NT)

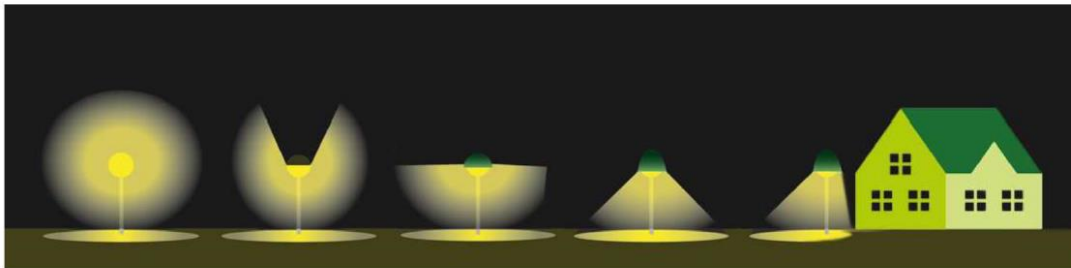
Falkenbergs
kommun

Ljusföroreningar

Artificiellt ljus påverkar både människor och djur negativt t ex fladdermöss, insekter (många pollinerare nattaktiva) - ”dammsugareffekten”

- Belys inte i onödan
- Närvarostyrning eller timer
- Använd ljus med lägre våglängder (”varmare ljus”) och minska ljusstyrkan
- Placera lamporna lågt och avskärma uppåtriktat ljus

Rätt belysning, på rätt plats, för rätt behov!

MYCKET DÅLIGT

DÅLIGT

BÄTTRE

BRA

PLUS I KANTEN

Lästips
Mörker-
manifestet
Johan Eklöf

Falkenbergs
kommun

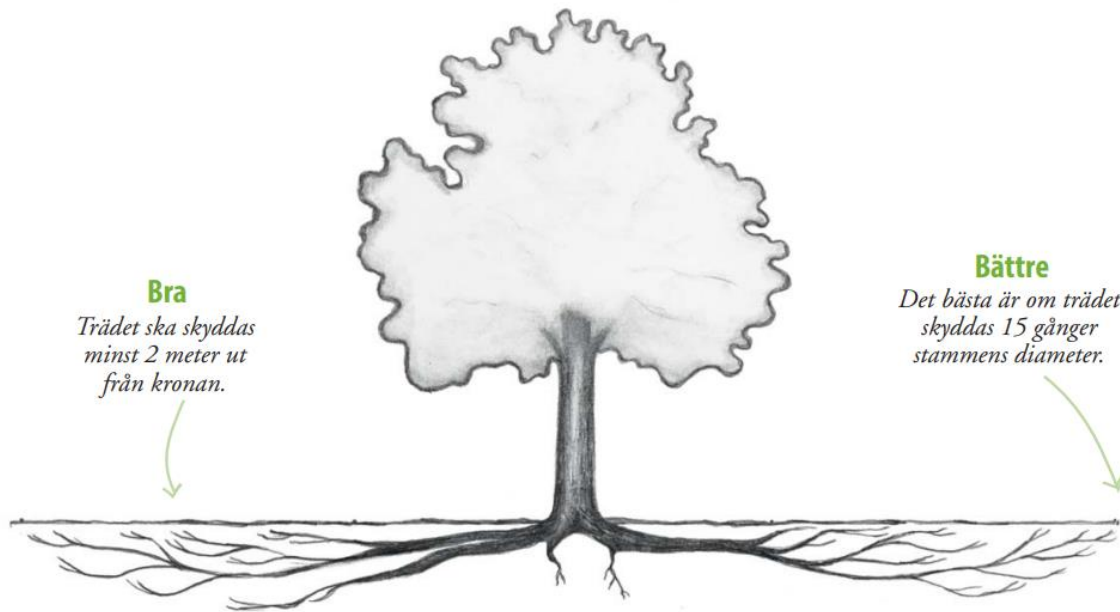
Gamla grova träd – ett helt ekosystem

Var rädd om dem.

Tänk på rötterna!

Anlita kunnig arbortist för råd och eventuell beskärning (se info Svenska Trädföreningen)

Mulmholkar – efterliknar gammalt grovt ihåligt träd

Principskissen visar hur trädets rotsystem sträcker sig långt utanför trädkronan, ungefär femton gånger stammens diameter. Rötterna går inte speciellt djupt ner eftersom de behöver syre. De flesta rötter finns från ytan och ner till ungefär en halv meter. Längre ner finns främst stödjande rötter som är viktiga för trädets stabilitet.

Falkenbergs
kommun

Död ved innehåller ett myller av liv!

Spara döda stående träd – en fest
för hackspettarna

Spara död ved – skapa faunadepå

Mer än var
tredje
skalbagge i
Sverige är
beroende av
död ved.

Gynna fjärilar

- Nektar till fullvuxna fjärilar
- Värdväxter till larverna
- Skapa gynnsamt mikroklimat -
lä, släpp in solen från syd

Vissa växter är riktigt bra och har många fjärilsarter som värdväxter – exempelvis nässlor, röllika, gullris (inte kanadensiskt), fältmalört och nejlikväxter.

Brännässla:
amiral,
nässelfjäril,
påfågelöga,
kartfjäril och
vinbärsfuks

Falkenbergs
kommun

Vatten – en damm lockar till sig fåglar, grodor, paddor, salamandrar, trollsländor, skräddare, ryggsimmare, dykarbaggar, och många andra djurarter.

- Välj storlek som passar dig
- Se till att det finns grunda partier
- Inte fisk!

Holkar

- Fåglar
- Fladdermöss
- Humleholkar
- Hasselmusholk
- Mulmholkar
- mfl

Ritningar till många olika holkar hittar du i en receptsamling för biologisk mångfald i parker och trädgårdar som länsstyrelserna har tagit fram:

<https://www.lansstyrelsen.se/vastmanland/om-oss/vara-tjanster/publikationer/2022/receptsamling-for-biologisk-mangfald-i-parker-och-tradgardar.html>

Städa inte för mycket!

Städa på våren istället för på hösten.

Lämna vinterståndare och rensa inte för mycket i rabatterna. En hel del fjärilar och andra insekter kan sitta som puppor eller larver inne i ihåliga stjälkar.

Ris- och lövhögar – övervintringsplats för tex igelkottar, insekter mfl

Falkenbergs
kommun

Invasiva främmande arter

Ofta vackra, men ett hot mot vår naturliga biologisk mångfald när de rymmer.

EU-listade arter – förbjudna att odla/låta växa på sin mark

De växter omfattas av förbud och som har observerats inom Falkenbergs kommun:
jul skunkkalla, jätteloka, jättebalsamin och smal vattenpest

Hur vet man om en art är insvasiv? – kolla riskklassificeringen

Inte slänga trädgårdsavfall i naturen – vanligaste spridningskällan för invasiva arter!

Rapportera fynd på www.invasivaarter.nu

Klassificering av främmande arters effekter på biologisk mångfald i Sverige – ArtDatabankens risklista
Malin Strand, Mora Aronsson, Mikael Svensson

Undvik kemiska bekämpningsmedel

Dessa fungerar genom att skada och påverka levande organismer. Därför kan de även innebära risker för andra organismer än de som du vill bekämpa.

Sedan 1 okt 2021 är det också förbjudet att använda de flesta växtskyddsmedel i privata trädgårdar.

Mer info finns på Kemikalieinspektionens hemsida:

<https://www.kemi.se/rad-till-privatpersoner/kemikalier-i-hemmet-och-pa-fritiden/vaxtskyddsmedel-for-hemtradgarden#Vaxtskyddsmedelklass3>

Falkenbergs
kommun

Vill du veta mer:

Massor av tips för ökad biologisk mångfald i din trädgård hittar du här:

www.rikaretradgard.se

Om du gillar insekter – kolla Sveriges entomologiska tidskrift "Yrfän"

De har också ett temanummer om Yrfän i trädgården:

<https://www.sef.nu/yrfan-i-tradgarden/>

Boktips: Fåglarnas trädgård av Stenvång Lindqvist och Aronsson

Falkenbergs
kommun